

По-друге, опрацювання світової практики реалізації партнерства держави і бізнесу в різних сферах, з пошуком оптимальної моделі, яка може бути використана при формуванні партнерських відносин в Україні.

По-третє, завдання Держави в сфері впровадження ДПП це: законодавче закріплення механізмів ДПП; реалізація пілотних проектів ДПП; створення відповідних державних інститутів.

По-четверте, широка інформаційна підтримка ДПП — конференції, круглі столи, залучення ЗМІ до роз'яснювальної роботи щодо переваг які дає застосування механізмів ДПП при реалізації інфраструктурних проектів.

Література

1. Матвеев Д. Б. Государственно-частное партнерство: зарубежный и российский опыт. — СПб.: Наука, 2007.

2. Т. Санникова. Фундаментальная предпосылка — можно ли вести бизнес с этим государством? URL:http://old-opec.hse.ru/point_doc.asp?d_no=56613.

3. Гладов А. В., Исупов А. М., Мартышкин С. А., Прохоров Д. В., Тарасов А. В., Тюкавкин Н. М., Цлаф В. М. Зарубежный опыт реализации государственно-частного партнерства: общая характеристика и организационно-институциональные основы // Вестник СамГУ. — 2008. — № 7(66). — С.41. URL: <http://vestnik.ssu.samara.ru/gum/2008web7/econ/2/GladovIsupov.pdf>.

УДК 338.1:316.476

Ю. М. Уманців

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВИХ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВИ

Світова криза актуалізувала пошук відповідей на питання про теоретичне переосмислення напрямів узгодження конкурентної політики із іншими видами економічної політики держави. Проблема співвідношення конкурентної та промислової політики тривалий час перебуває у центрі уваги як теоретичних дискусій, так і практики функціонування органів державного управління. Доволі часто визнається домінуюча роль промислової політики як головного чинника досягнення стійкого економічного зрос-

тання. Разом з тим конкурентна політика визнається деструктивною, оскільки вона створює додаткові обмеження для діяльності підприємств.

Нинішня глобальна фінансова криза та розгортання економічної рецесії у багатьох країнах актуалізують пошуки радикального оновлення регуляторних механізмів у національних економічних системах. Необхідно розробити ефективні макроекономічні важелі національного і міжнародного рівня, що покликані зменшувати наслідки фінансових шоків та поєднати їх з інструментарієм глобального економічного управління.

Очевидно, що інструменти податкової, грошово-кредитної, інвестиційно-інноваційної, зовнішньоторговельної політики створюють загальне тло, на якому визначається конкретна форма реалізації конкурентної політики, її спрямованість, ступінь активності тощо і антимонопольні органи втручаються задля підтримки або зміни структури ринку. Потреби розвитку національної економіки обумовлюють цілі структурної політики держави, які, своєю чергою, визначають характер конкурентної політики держави. Причинами, що обумовлюють пріоритетність структурної політики, є нездатність ринкового механізму повною мірою забезпечити структурні зрушення; відповідність структури української економіки сучасним вимогам; висока енергомісткість та тривалість цього процесу тощо. Проте, виходячи з необхідності зазначених вище принципів економічної політики, заходи держави щодо структурної перебудови, сприяючи формуванню раціональної структури національної економіки, все-таки не повинні суттєво деформувати конкурентні відносини.

Однак часто промислова політика, спрямована на підтримання певних секторів та видів діяльності, трактується як чинник, який позбавляє суб'єктів господарювання стимулів до підвищення ефективності діяльності, а конкурентній політиці при цьому відводиться головна роль у стимулюванні конкурентного процесу. Тоді два підходи відображають певний дуалізм, пов'язаний з пошуком оптимального балансу між двома видами впливу держави на поведінку ринкових суб'єктів. Тому оптимальним є завдання пошуку гармонійного поєднання конкурентної та промислової політики для досягнення цілей виходу національної економіки на траєкторію стійкого інвестиційно-інноваційного зростання. Замість забезпечення пріоритетного розвитку певних галузей шляхом прямого бюджетного фінансування або замість виділення жорстких пріоритетів промислова політика потребує усунення обмежень для зростання ефективності галузей.

Таке посилення уваги потребує вироблення критеріїв для узгодження цілей цих видів економічної політики держави. Головним при цьому має етапи критерій ефективності, котрий передбачає, що мета конкурентної політики полягає не у досягненні абсолютного конкурентного результату для певної галузі або ринку, а у корегуванні поведінки фірм-монополістів у напрямі ефективності, досягнення прийнятого та адекватного рівня конкуренції, тобто ефективної конкуренції. Це означає, що для оцінки ступеня законності діяльності підприємства-монополіста доцільно використовувати не критерії її відповідності формальним ознакам, а критерій ефективності — створення умов для розвитку технологічного потенціалу економіки України і досягнення на цій основі стійкого зростання рівня життя населення.

Головним завданням як конкурентної, так і промислової політики є підвищення конкурентоспроможності як окремих суб'єктів господарювання, так і національної економіки у цілому. Тому, реалізуючи антимонопольну політику на внутрішньому ринку, держава не повинна перешкоджати формуванню великих структур, спроможних конкурувати на світових ринках.

Взаємозв'язок конкурентної і структурної політики проявляється також у тому, що конкурентна політика держави є одним із найважливіших засобів, за допомогою якого досягається певна структура економіки. Цілі структурної політики визначають спрямованість конкурентної політики держави у цілому, а характер і методи структурної політики обумовлюють зміст конкурентної політики. Світовий досвід засвідчує, що часто чим активнішою є структурна політика держави, тим слабшою і менш послідовною є політика конкурентна.

Однак обидва види політики покликані сприяти розвиткові наукомістких видів діяльності, впровадженню інноваційних технологій, раціоналізації поведінки економічних агентів, інтеграції економіки у світове господарство, усуненню зловживань монопольним становищем, мінімізації зовнішніх негативних ефектів та асиметрії інформації, результатом чого має стати підвищення конкурентоспроможності національної економіки і зростання рівня життя у країні. Проте інструменти досягнення мети в них можуть бути різними. Крім того, часто спостерігається суперечність щодо інструментів реалізації структурної і конкурентної політики. Так, наприклад, з метою прискорення структурних перетворень держава може надавати окремим суб'єктам господарювання певні преференції, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до обмеження чи спо-

творення конкуренції. Тому необхідно прагнути до використання перш за все тих інструментів державної політики, які доповнюють один одного.

Цілком очевидно, що під час кризи чи одразу у посткризовий період існує значна загроза обмеження конкуренції. Оскільки довгострокові угоди між суб'єктами господарювання, захисне мито, преференції національним компаніям при здійсненні державних закупівель тощо можуть призвести до посилення монополізації, зростання цін та послаблення конкуренції. Крім того, вузькість внутрішнього ринку обумовлена відсутністю інституційних каналів мобільності ресурсів, яка могла б забезпечити більш ефективне пристосування економіки до змін попиту.

Слабка конкуренція, що веде до односторонньої жорсткості цін у напрямку зниження, може суттєво посилити негативні наслідки стиснення сукупного попиту, оскільки на кожному ринку обсяги продажу знизяться більшою мірою, а ніж за більш гнучкого механізму ціноутворення. Саме одностороння жорсткість цін може слугувати чинником суттєвого скорочення зайнятості, зниження доходів населення і у результаті — зменшення сукупного попиту. При цьому пріоритет має належати методам активної конкурентної політики, що впливають на стимули суб'єктів ринку, а не таким, що намагаються скорегувати наслідки їхніх дій.

Головним завданням конкурентної політики має стати зміна цільових настанов на рівні прийняття рішень у системі державного управління. Допоки як пріоритет держави не утвердиться створення нових видів та напрямів підприємницької діяльності й відкриття робочих місць (а не підтримка діючих підприємств, а отже й обмеження конкуренції), доти перспективи конкурентної політики та модернізації всієї національної економіки залишатимуться вкрай невизначеними.

Очевидно, що щодо великих корпоративних формувань доцільним є регулювання за принципом балансу держави та ринку, а також державна підтримка у конкурентному протистоянні з іноземними фірмами на зовнішніх і внутрішніх ринках за допомогою митної політики й нетарифного регулювання. Державна промислова політика має сприяти їхньому подальшому виходу на світові фондові ринки, забезпеченню мотивації власників до ефективного використання активів на основі інновацій. У контексті застосування механізмів промислової політики важливе значення має питання оптимізації загального конкурентного тиску, який є допустимим та доцільним для досягнення стратегічних цілей у певні періоди.

Отже, саме системний підхід до реалізації економічної політики держави обумовлює необхідність взаємоузгодження і гармонізації її окремих видів, пошуку раціональних способів досягнення консенсусу цілей та інструментів, результатом чого має бути вирішення поточних і стратегічних проблем соціально-економічного розвитку країни.

УДК 35.073.6: 351.71

Р. А. Усенко

ПІДХОДИ ДО СИСТЕМНИХ ЗМІН ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Підходи до реформування у сфері публічних фінансів України на сучасному етапі розвитку мають у своїй основі містити ґрунтовне методологічне обґрунтування. Лише за цієї умови можна говорити про системність змін у публічних фінансах.

Нажаль слід констатувати, що процеси які претендують на «статус реформ» за ігнорування системного методу внесуть у фінансові відносини більше проблем чим користі.

Показовими в контексті безсистемного підходу є процеси систематизації адміністративного та податкового законодавства, в результаті яких можна очікувати прийняття законодавчих актів, що породять серйозні протиріччя в системі публічного права.

Прийняття Податкового кодексу України, Адміністративно-процедурного кодексу України та Кодексу України про адміністративні проступки мають принципово змінити відносини в сфері публічних фінансів.

Кабінетом Міністрів України було внесено до ВР України проект Адміністративно-процедурного кодексу України (реєстр. № 2789 від 18.07.2008 р.).

Вказаний кодекс хоча й не поширюватиметься на податкові правовідносини проте відносини, щодо адміністративних проваджень за своєю правовою природою ідентичні відносинам щодо податкових проваджень, оскільки фіскальні органи є органами які згідно із законом уповноважені здійснювати владні управлінські (виконавчі та розпорядчі) функції.

Одне із ключових місць у комплексному розумінні суті адміністративної процедури в податкових правовідносинах посідають принципи, за якими вона здійснюється. Тому потребують форму-